

Voor docenten en lerarenopleiders geïnteresseerd in taal, onderwijs en samenleving

Changing the world by *Narrative & Metaphor* *Verhaal & Metaforiek* veranderen de wereld

Zaterdag 14 september 2019

Beste Collega,

Welke verhalen vertelt u in het dagelijks leven? En uw collega, kind, partner, ouder, student of leerling? Welke metaforen gebruikt u graag en doet u dat bewust? Of horen verhalen en metaforen volgens u eerder thuis in literatuur of linguïstiek?

Mensen vertellen elkaar voortdurend verhalen: op het werk, thuis, in de media, onderwijzend, in de liefde of in de politiek. Verhalen zijn er, overal en altijd. En om verhalen kracht bij te zetten bedienen mensen zich, bewust en onbewust, van metaforen. Verhalen en metaforen kunnen ingewikkelde processen verhelderen, herkenning oproepen, empathie kweken, inspireren en samenbrengen. Evenzeer kunnen verhalen en metaforen ook verstoren, stigmatiseren en opruien. Wie narratieven en metaforen beter begrijpt, begrijpt *de wereld* beter.

In 2017 organiseerde de lerarenopleiding van de Vrije Universiteit het internationale congres *Narrative & Metaphor in Education, Look Both Ways*. Initiatiefnemer van dit congres was professor Michael Hanne (Nieuw-Zeeland), die de onderzoeksgebieden van narratieven en metaforen in verschillende disciplines bij elkaar brengt (bijvoorbeeld *Law, Politics en Education*) en op zoek is naar praktische inzichten en toepassingen. Veel docenten, didactici en onderzoekers bezochten het congres met groot enthousiasme. Naderhand werd bij Routledge een prachtig boek uitgegeven onder dezelfde titel.

Op zaterdag 14 september nodigen we u weer van harte uit: een inspirerend symposium over de kracht van verhalen en metaforen. Op het programma staan keynotes van prof dr. Michael Hanne (over hoe narratieven en metaforen ons denken, beleid en handelen *framen*) en prof dr. Liesbeth Korthals-Altes (over hoe *narrative savviness*, dat wil zeggen, het vermogen om de verleiding van verhalen te weerstaan, essentieel is voor goed burgerschap). In verschillende workshops staat centraal hoe metaforen en verhalen in uw onderwijs kunnen helpen om kennis over te brengen, maar ook studenten en leerlingen kunnen aansporen zich kritisch tot die kennis te verhouden. Tijdens deze workshops oefenen we met verhalen en metaforen, bediscussiëren we ze, en zien we hoe metaforen en verhalen kunnen helpen om met leerlingen en studenten te reflecteren op onszelf en op de wereld om ons heen.

Praktische informatie:

Locatie: Griffioen Cultuurcentrum (Uilenstede 106 – 1183 AM Amstelveen)
Wanneer: Zaterdag 14 september 2019 – 10u00-16u30
Lunch: Koffie, thee, koekjes, een heerlijke lunch en borrel staan voor u klaar
Bijdrage: De Vrije Universiteit draagt het merendeel van de kosten voor deze dag; we vragen deelnemers een kleine bijdrage van € 30,00.
Inschrijving: [Via deze link kunt u zich aanmelden voor het symposium](#)
Voertaal: De lezingen op het symposium zijn in het Engels, de workshops in het Nederlands
Workshops van o.a.: Anna Kaal & Sebastiaan Dönszelmann, Sjoerd-Jeroen Moenander & Liesbeth Korthals-Altes, Kokkie van Oeveren, Anneke Sools, Janneke Riksen en Yke Meidersma & Wim Maas (bekijk de beschrijvingen in de bijlage)

Liesbeth Korthals-Altes & Sjoerd Jeroen Moenandar

Wandelen door een verhaal

Verhalen zijn een uitstekend middel om te reflecteren op onze waarden en normen: verhaal en ethiek vormen van oudsher een goede combinatie. Dat zie je in oude fabels die ons vertellen hoe te leven, maar ook in modernere verhalen die juist de zekerheid van een vaststaande moraal ondermijnen. Maar niet alleen verhalen zelf kunnen gezien worden als dragers van een morele boodschap of een ethisch probleem. Samen praten óver verhalen, onze verschillende interpretaties van één en hetzelfde verhaal vergelijken, kortom, de discussie met elkaar aangaan nadat we hetzelfde verhaal gelezen, gehoord of gezien hebben, kan ook gebruikt worden als een ethische oefening. Een oefening in leren waarderen wat een ander ziet dat jij zelf niet gezien hebt, in ruimte geven aan andere interpretaties dan de eigen. We gaan dat in deze workshop eerst zelf doen, waarna we de discussie willen aangaan over hoe wetenschappelijke inzichten in de structuur, de vorm en het effect van verhalen een rol zouden kunnen spelen in het onderwijs.

Anneke Sools

FutureNowExperience

In deze workshop maken deelnemers kennis met de Brief vanuit de Toekomst, een prospectief-reflectief instrument dat waardenreflectie ondersteunt. Het eerste deel bestaat uit het zelf ervaren wat het schrijven en delen van een persoonlijk toekomstbeeld in verhalende vorm inhoudt. In het tweede deel komen verschillende toepassingen van het instrument aan bod zoals loopbaanoriëntatie, gezondheidsbevordering, persoonlijke ontwikkeling, duurzaamheidsactivisme, (politieke) keuzebepaling en nieuw te bepalen toepassingen in aansluiting op het werkveld van deelnemers.

Anna Kaal & Sebastiaan Dönszelmann

Metaforen en het Verhaal achter taal

Is taal een spannend spel waarbij je strategieën toepast om je doel te bereiken? Is taal een brug tussen jou en je gesprekspartner? Of is taal een ondoorwaadbaar moeras met overal gevaren?

Als we niet oppassen nemen we de taal om ons heen voor lief en zijn we ons te weinig bewust van wat de taal met ons doet.

Veel talenonderwijs heeft tot doel de kennis van taal te vergroten (taalvaardigheid) terwijl de kennis over taal weinig aandacht krijgt. Wat doet taal met ons, welk verhaal vertelt ons taalgebruik over wie we zijn, hoe klinkt het taalverhaal van degene naast ons en wat willen we eigenlijk met al die taal bereiken?

In deze workshop ervaren deelnemers (docenten, lerarenopleiders en onderzoekers) hoe ze met leerlingen en studenten verhalen achter taal kunnen verkennen die hen verrijken én het taalleerproces kunnen versterken. Deelnemers oefenen, ontdekken en krijgen handreikingen mee die direct kunnen worden ingezet.

Kokkie van Oeveren

Literatuur voor reflectie op het eigene en het vreemde

In haar promotieonderzoek ging Kokkie op zoek naar een manier om leerlingen te onderwijzen op het snijvlak van taal en cultuur aan de hand van Latijnse en Griekse teksten die vreemd lijken en eigen blijken. Ze ontwikkelde het Ithaka-instrument waarmee ze probeert de nadruk binnen de les Klassieke Talen te verleggen van vooral vertalen naar het bestuderen van teksten met reflectie op het eigene en het vreemde. Deze aanpak is relevant voor literatuurbronnen in alle talen en kan bijdragen aan de ontwikkeling van empathie en intercultureel bewustzijn van de

lezer. In deze workshop gaat Kokkie van Oeveren in op de manier waarop docenten hieraan in de literatuurles vorm kunnen geven door de inzet van zowel woord als beeld. De workshop is interessant voor eenieder die literatuur leest en bij de interpretatie wat richtlijnen kan gebruiken.

Yke Meindersma & Wim Maas

Verhalen en metaforen in de les: zipfiles en knorrende beesten

Metaforen zijn overal – ook in het onderwijs. Er is vrijwel geen onderdeel van de taal die leerlingen moeten gebruiken, begrijpen of leren waarin geen metaforen voorkomen. Metaforen kunnen helpen bij het leren van woorden en uitdrukkingen, bij het herkennen van patronen in teksten (zowel geschreven als gesproken), bij het bieden van inzicht in de manier waarop we denken, hoe we andere mensen kunnen beïnvloeden - of door hen beïnvloed worden.

In deze workshop richten we onze aandacht op een voor het literatuuronderwijs interessante benaderingswijze van metaforen: metafoor en cognitie – wat gebeurt er in ons brein als we metaforen verwerken? Hoe beïnvloeden ze ons, hoe manipuleert een auteur zijn lezers met zijn metaforen? We doen dat onder andere door te werken met een van metaforen doorspekte tekst van F. Bordewijk: Knorrende beesten.

Janneke Riksen

“Ik heb ervaren hoe het was om als burger te leven in het China onder Mao”

Carolijn Visser schreef het indrukwekkende boek Selma, Aan Hitler ontsnapt, gevangene van Mao (2016). Zij beschrijft het dagelijks leven van de Joods-Nederlandse Selma en haar gezin. Selma ging in 1950 samen met haar Chinese man in China wonen om bij te dragen aan de opbouw van het land. Selma, haar man en twee kinderen leefden in Beijing ten tijde van de Laai Honderd Bloemen Bloeien campagne, de Grote Sprong Voorwaarts en de Culturele Revolutie. Het gezin werd uiteindelijk slachtoffer van het maoïstische regime.

Janneke Riksen sprak met Carolijn Visser en met beide kinderen van Selma. De kinderen vertrouwden haar originele brieven en foto's toe die zij mocht gebruiken bij het ontwikkelen van lesmateriaal rond het boek van Visser. In deze workshop laat zij zien dat persoonlijke levensverhalen zich prachtig lenen om “grote” geschiedenis in het onderwijs dichtbij te brengen.

